2026 REALTIME COMPETITION CZ

Kořeny Evropské unie vyrůstají z popela druhé světové války. Po nejkrvavějším konfliktu v dějinách lidstva hledali západoevropští lídři nový směr, založený na spolupráci, hospodářské provázanosti a společných hodnotách. Vycházeli z myšlenky, že obchodně propojené státy sdílející prosperitu mají menší sklon válčit. Tato vize naby- la konkrétní podoby v roce tisíc devět set padesát jedna, kdy šest zakládajících zemí, Belgie, Francie, Západní Německo, Itálie, Lucembursko a Nizozemsko, založilo Evropské společenství uhlí a oceli.

Sdružením výroby uhlí a oceli, tedy nezbytných válečných surovin, položily tyto země základ pro hospodářskou integraci a mír. V roce tisíc devět set padesát sedm přišel další významný krok. Podpisem Římských smluv vzniklo Evropské hospodářské společenství s cílem vytvořit společný trh a celní unii, založené na hlubší hospodářské spolupráci. V příštích dekádách se dále rozšiřovalo, v roce tisíc devět set sedmdesát tři přibylo Dánsko, Irsko a Spojené království, v roce tisíc devět set osmdesát jedna Řecko, v roce tisíc devět set osmdesát šest Španělsko a Portugalsko a v roce tisíc devět set devadesát pět Finsko a Švédsko.

Pád Berlínské zdi roku tisíc devět set osmdesát devět a rozpad Sovětského svazu v roce tisíc devět set devadesát jedna otevřely novou kapitolu evropských dějin. Země střední a východní Evropy, dlouho oddělené železnou oponou, vyjádřily silnou touhu vrátit se do Evropy. Usilovaly jak o hospodářský přínos, tak o demokratické hodnoty a stabilitu institucí, což členství slibovalo.

Maastrichtská smlouva z roku tisíc devět set devadesát tři oficiálně proměnila Evropské hospodářské společenství v Evropskou unii a zavedla nové formy spolupráce v zahraniční politice, bezpečnosti a spravedlnosti. Tato zásadní proměna měla širší ambice a vedla k hlubší integraci. Rozšiřování již nebylo okrajovým projektem, ale hlavním cílem. První květen dva tisíce čtyři byl přelomovým momentem evropských dějin. V ten den vstoupilo do Evropské unie deset zemí. Byly to Kypr, Malta, pobaltské a balkánské státy i země střední Evropy. Takzvaný „velký třesk“ byl největším jednorázovým rozšířením co do území, počtu obyvatel a různorodosti.

Byla to dlouhá a těžká cesta. V devadesátých letech byla přijata kodaňská kritéria, která musely kandidátské země splnit před vstupem. Ta zahrnovala

stabilní demokratické instituce, fungující tržní hospodářství, právní stát, respekt k lidským právům a schopnost přijímat nové zákony a předpisy. Přijetí deseti nových členů bylo zvlášť symbolické. Znamenalo formální konec rozdělení Evropy za studené války a znovusjednocení kontinentu. Pro mnohé země střední a východní Evropy šlo o návrat do evropské rodiny, od níž byly desítky let násilně odděleny. Vyšší počet členů však přinesl i praktické výzvy. Hospodářské rozdíly mezi starými a novými členy byly značné.

Vlády západoevropských zemí zavedly přechodná opatření k omezení migrace pracovních sil. Instituce, rozpočty i politiky bylo nutné přizpůsobit začlenění nově příchozích zemí. I přes tyto problémy je rozšíření obecně úspěchem, který regionu přinesl stabilitu, růst a demokratizaci. Další vlna rozšíření přišla prvního ledna dva tisíce sedm přijetím Bulharska a Rumunska. Tyto dvě země, které se též vymanily z komunistických režimů, čelily náročnějším výzvám než země přijaté v roce dva tisíce čtyři. Jejich přijetí provázela důkladná kontrola, zejména pokud jde o veřejnou správu, korupci a právní stát. V reakci na tyto obavy byl zaveden Mechanismus spolupráce a ověřování, monitorovací nástroj pomáhající těmto zemím plnit reformní závazky.

To sice přineslo pokrok ve schvalovacím procesu, zároveň to však zdůraznilo rostoucí obezřetnost i narůstající složitost procesu rozšiřování. Vstup Bulharska a Rumunska do EU byl klíčový z řady důvodů. Přinesl Evropské unii přístup k Černému moři, posílil její geopolitický vliv a potvrdil trvalý závazek vůči východní Evropě. Zároveň znovu zdůraznil, že další rozšiřování musí být vyváženo vnitřní soudržností a důvěryhodností. Ve starších členských státech rostla nedůvěra veřejnosti. Ve veřejném prostoru sílil strach z migrace, organizovaného zločinu a zneužívání finančních prostředků. Nicméně obě země dosáhly značného pokroku ve svém demokratickém a hospodářském rozvoji, což potvrdilo transformační sílu členství. Prvního července dva tisíce třináct vstoupilo Chorvatsko do Evropské unie jako dvacátý osmý členský stát.

Vyvrcholily tak přes deset let trvající reformy a jednání poznamenané poválečnou obnovou a silnou touhou překonat dědictví jugoslávských válek. Cesta Chorvatska k členství byla složitější a náročnější než u předchozích rozšíření. Země se musela vypořádat s válečnými zločiny, plně spolupracovat s Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii a zcela reformovat svůj právní a správní systém. Tento náročný proces byl

důkazem vyvíjejících se standardů a závazků Evropské unie ke spravedlnosti a odpovědnosti. Přijetí Chorvatska bylo pro západní Balkán významné. Ukázalo, že i přes regionální nestabilitu a nejistotu je členství díky dlouhodobým reformám dosažitelné. I když zkušenosti této země byly vzorem ostatním zemím regionu, zároveň se projevila rostoucí únava z rozšiřování.

Hospodářské krize, sílící populismus a vnitřní rozpory členských států oslabily nadšení pro další rozšiřování. Přistoupení Chorvatska znovu potvrdilo strategický zájem na dokončení integrace jihovýchodní Evropy. Jak rostl počet členských států, sílily pochybnosti i odpor k dalšímu rozšiřování. Tento vývoj odrážel vnitřní i vnější výzvy. Na vnitřní úrovni bylo zřejmé napětí spojené s přijímáním nových členů. Hospodářské rozdíly, migrační toky a zablokování rozhodovacích procesů vedly k debatám o schopnosti účinně začlenit další státy. Finanční krize roku dva tisíce osm a následné otřesy odvedly pozornost i zdroje od dalšího rozšiřování. Zároveň se objevily obavy z úpadku demokracie v některých členských státech, hlavně v Maďarsku a Polsku. Tyto země byly obviňovány z podkopávání nezávislosti justice, zásahů do svobody médií a zpochybňování norem.

Paradoxem Evropské unie bylo prosazování demokracie v kandidátských zemích, ač měla s jejím dodržováním potíže i ve svých řadách. Navenek začala pro některé země přitažlivost členství v Evropské unii slábnout, jiné byly zklamány pomalým postupem. Dříve výrazný transformační účinek členství postupně slábnul. Populistická hnutí napříč kontinentem živila obavy z imigrace, kulturního rozkladu a ztráty suverenity, což debatu ještě víc komplikovalo. Odchod Spojeného království, formálně dokončený roku dva tisíce dvacet, byl prvním vystoupením z EU. Brexit byl významný a měl dalekosáhlé důsledky, symbolické i praktické. Hlavní příčiny brexitu byly strach z migrace, ztráty suverenity a hospodářských regulací. Brexit přinesl extrémní výzvy. Narušil vnitřní rovnováhu, zejména v rozpočtových příspěvcích a harmonizaci právních předpisů. Jednotný vyjednávací postup EU během procesu vystoupení posílil její soudržnost i odhodlání.

END OF DICTATION.